

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง "ภาวะผู้นำกับประสิทธิผลขององค์การ : ศึกษากรณีสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย" มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแบบภาวะผู้นำกับสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำและปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลขององค์การ โดยการนำคอนทินเจนซีโมเดลของ Fiedler มาใช้ศึกษา ภาวะผู้นำ และสถานการณ์ของกลุ่มหรือองค์การในบริบทของสังคมไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในกลุ่มประสิทธิผลสูง 63 คน และในกลุ่มประสิทธิผลต่ำ 42 คน คะแนนประสิทธิผลของสหกรณ์ที่ใช้ศึกษาได้มาจากการประเมินผลของหน่วยงานกลาง ซึ่งผลการศึกษา มีดังนี้

1. ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร ทั้งในกลุ่มประสิทธิผลสูงและต่ำ เป็นผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์มากกว่า เป็นผู้นำแบบมุ่งงาน

2. ปัจจัยจากตัวผู้นำขององค์การ (หรือตัวแปรจากกรอบแนวคิดตามทฤษฎี) ซึ่งได้แก่ แบบภาวะผู้นำ และสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำ) ไม่มีผลต่อประสิทธิผลขององค์การ แต่ปัจจัยคุณลักษณะขององค์การและปัจจัยภูมิหลังของผู้นำในองค์การบางประการ มีผลต่อประสิทธิผลขององค์การ ได้แก่ ขนาดของสหกรณ์ ตำแหน่งที่แท้จริงของผู้จัดการสหกรณ์ ระดับการศึกษาของผู้จัดการสหกรณ์ และระดับรายได้ของผู้จัดการสหกรณ์

3. ในการทดสอบสมมติฐาน โดยการนำตัวแปรที่ได้จากการศึกษามาเปรียบเทียบกับคอนทินเจนซีโมเดลของ Fiedler นั้น ปรากฏว่าข้อมูลที่ได้มาปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งสองข้อ ซึ่งทำให้สามารถสรุปได้ว่า

3.1 ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรที่มีแบบภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน จะก่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์การ ไม่สูงกว่าผู้จัดการสหกรณ์ที่มีแบบภาวะผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ ทั้งในสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำมากและในสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำน้อย

3.2 ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรที่มีแบบภาวะผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ จะก่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์การ ไม่สูงกว่า ผู้จัดการสหกรณ์ที่มีแบบภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน ในสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำปานกลาง

ผลจากการศึกษาสะท้อนให้เห็นสิ่งที่น่าสนใจบางประการ คือ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดังนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายได้ว่า ผู้ที่จะมีตำแหน่งเป็นผู้นำขององค์การ ควรจะมีลักษณะเฉพาะอย่างไร หรืออาจนำไปใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรม เพื่อการปรับปรุงพัฒนาผู้นำของกลุ่มหรือองค์การ